

принесе ніяких наслідків, їх побиває вже те, що вони не перебирають в способах воювання проти нашої дорогої церкви. Дійшло, як бачимо, до того, що закліті, як здавалося, вороги подали собі руки лиш на те, щоб нищити Українську Православну Церкву. І так від якогось часу завважується надзвичайну згоду й гармонію між греко-католиками, кацапами і українськими пресвітеріянами. Що вяже їх до купи? Ненависть до Української Православної Церкви. А чому? Бо вона загрожує їх плямам... Фактом є, що „Канадійський Українець”, орган єпископа Будки, через цілі літа ще ані словечком не обізвася проти кацапів і їх убійчої для нашого народу роботи. Не тільки те: в той сам час, як „Канадійський Українець” з найбільшою лютістю нападав на Українську Православну Церкву, він фактично помагав зразу „Буковині”, а відтак „Канадійській Жизні”, що мали задачу укріпляти московське цареслав'є серед українського народу в Канаді.

Мало що менше кидаються в очи інтересні відносини між „Канадійським Українцем” і „Канадійським Ранком”. Ні з сього ні з того вони запили приязнь, і „Канадійський Ранок” вже злегенька боронить католицизм перед православ'єм. Чудовий потрійний союз — уніятів, кацапів і протестантів. Всі вони бачуть грізного ворога в українській православній церкві, а се звисна річ, що спільний ворог лучить найбільших противників в одно. Згадані три організації лучать свої сили до спільного походу проти спільного ворога — проти Української Православної Церкви. Та ми можемо з сього лиш радіти. Сим самим вони показують, що всі їх дотеперішні напади на себе взаємно були лиш негідною комедією для замилення очей українського народу. Доля пожартувала собі з них гірко, бо лиш послухайте: „Канадійський Українець”, орган єпископа Будки, заєдно кричав, що Українська Православна Церква за продана протестантам, перетягає людей на протестантизм, і т. п., а тепер сам дає „Канадійському Ранкові” братне „цілованіє”. Сей самий „Канадійський Українець” час від часу закидував, що ми поширюючи православ'є, помагаємо сим самим кацапам і т. п. а тимчасом сам побратався з кацапами, і помагає їм в їх поході проти Української Православної Церкви.

Кацапські батюшки заєдно страшили наших братів Буковинців, що Українська Православна Церква тягне людей до унії, а тим часом їх газети самі з уніятами браталися й братаються. Сі самі кацапи, голово-ж „Буковина” йшли слідом „Канадійського Українця” і страшили людей, що Українська Православна Церква перетягає людей на протестантизм, а тим часом показалося, що їх владики не тільки, що жие тепер в хаті, яку дають йому протестанти (гляди „Правда”, ч. 27), але й собор скликав на 4 і 5 квітня б. р. за протестантські гроші (гл. „Народный Вѣстник” ч. 3).

Тяженько закліпа собі доля з противників Української Православної Церкви. Але инакше й не можна було сподіватися. Хто під ким яму копає, той сам в ню впаде. Правду можна на якийсь час притушити, але не вбити. Чесна робота, якою є робота Української Православної Церкви, не боїться жадних нападів й очерчень, бо скорше чи пізніше, правда вийде на верх, як олива на воді, й нарід пізнає, за ким правда, а за ким лож, хто йому ворог, а хто приятель.

Повисше наведені „посрамленія”, противників нашої церкви най будуть нашому народови доказом, що всі закиди і очерчення, які вороги Української Православної Церкви проти неї висувують, є безпідставні й неправдиві і виміряні тільки на збаламучення нашого народу.

А світлий розвій і дотеперішній чистий рекорд Української Православної Церкви в Канаді нехай будуть запорукою, що ми робимо велике й благодійне діло, Богови на славу, а українському народови на користь.

Свящ. С. В. Савчук.

МИТРОПОЛИТ АРСЕНІЙ МАЦІЄВИЧ.

Мученик за незалежність Української Православної Церкви.

Цариця Катерина, засівши на московськiм престолі, почала люто переслідувати наш нарід і вкінці добралася до нашої церкви, добралася і до ченців і до наших монастирів.

Українські монастирі були тоді дуже багаті землею, мали великі достатки, бо їх ніколи не забували наші гетьмани, не забувала й козака старшина. На монастирських землях по Україні було тоді 14,111 дворів. На достатки сі монастирі наші провадили велику культурну роботу, держали школи, шпиталі, друкарні.

Монастирські землі наші і всі їхні достатки завше муляди очи Катерині, бо її нечисленним коханцям все землі не хватало. І Катерина простягла свою руку на сю землю.

Українці не дивилися мовчки на руйнування стародавніх їхніх прав. По скільки було можливим, вони голосно протестували і не ховали свого незадоволення. Забравши монастирські землі в Росії, Катерина зараз же р. 1763 хотіла добратись і до України, але Київська Духовна Консисторія 6 жовтня 1763 р. так відрізала Катерині, що вона мусіла на де-який час спинити свої побажання і тільки наказала митрополитови провчити добре протестантів, „дабы они впредь того чинити не отважились”.

В тім же році голосно протестував проти грабіжку церковних земель і повсякчасний оборонець прав духовенства — наш Українець Арсеній Мацієвич, тоді митрополит Ростовський та Ярославський.

Мацієвич — дуже цікава людина. Родився він р. 1697 на Волині, вчився в Київській Академії. В р. 1742 його посьвятили на митрополита Ростовського, ще й до того зроби́ли членом найсв. Синоду. На митрополичій посаді Мацієвич пробув 20 років.

Се була людина нервова та палка і він ніколи не забував старожитніх прав українського духовенства, зза чого йому часто доводилось воювати з вищим урядом і з самим Синодом.

Ще р. 1762 пішли чутки, що цариця надумала одняти церковне майно; сі чутки з часом ставали все більшими та певнішими і дратували смілого митрополита. І він відважився голосно повстати проти царициного насильства. У лютім 1763 р. митрополит правив в Ростові „чинъ отлученія отъ церкви” ворогів і сміло оголосив анафему проти всіх „насилствующихъ и обидящихъ святыхъ Божіи церкви и монастыри”, себ-то на царицю та на Синод...

А хутко по тому, в марті місяці, він післав до Синоду два різких, горячих протести, де по-козацькому відчитав і найсв. Синод і саму Катерину за всі їхні заміри...

Синод злякався і переказав цариці все про сього „оскорбителя ея величества”. І митрополита зараз же схопили і під конвоєм відправили до Москви. На допиті була сама цариця і митрополит сміло і різко знову відчитав Катерину за всі її вчинки. За се йому „заклятіли рота” (всадили кія в рот, щоб не міг говорити) і в такому виді держали до суда...

Суд почався 1 квітня 1763 р. Сім день судили митрополита „за превратныя и возмутительныя толкованія св. Писанія і за посягательство на спокойствіе подданныхъ”. І в кінці, 12 квітня засудили митрополита — позбавили достойнства і простим ченцем заслали в Архангельський Корельський монастир...

Але смілий митрополит не скорився і тут голосно казав, що цариця не по правді відняла церковні землі і що вона неправдою і на престолі сіла...

Монах та салдат донесли на Мацієвича і його знову потягли на допити і під караулом погнали до Москви. І р. 1767 вдруге віддали його під суд, вже як політичного злочинця. І в сьому суді бувшого митрополита признали „достойнымъ истязанія и лишения жизни”...

Катерина „змилиствовала” і „по милосердію императрицы” Мацієвича тільки розстригли з ченців, дали йому нову назву — Андрій Брехун і 70 літнього діда 8 січня 1768 р. на віки вкинули в Ревельський каземат...

Каземат в Ревелі вибрали як найтіснійший: 10 футів вздовж і 7 футів впоперек. Як розказують сучасники, Арсеній в тюрмі своїй „замурований був цеглами, а тільки оставилось віконце, через котре подавао йому їду”... Навіть митрополит Евгений Болховитинов свідчить, що як вкинули в каземат Арсенія, то „темница до самой его смерти не отворялась, было пресъчено всякое сообщеніє съ посторонними, а наконецъ отказывали ему не только въ одеждѣ, но даже и в пищѣ”...

І нещасний мученик, якого народ вважав за святого, „сквозь разбитыя стекла своего окна і сквозь желѣзныя рѣшетки съ крикомъ умолялъ не допустить его умереть отъ холода и голода”...

Чотири роки мучився тут в тісному казематі бувший митрополит. Держали його в тюрмі у великій тайлі, з чого повстала про Мацієвича сила всяких легенд. Але хутко й кінець прийшов: 28 лютого 1772 р. гіркий мученик Богові душу віддав...

На кінці життя свого втихомирився смілий митрополит і на лутці вікна тісної в'язниці своєї вирізав цвяшком стих з Псалтирі: „Благо мнѣ, яко смирилъ мя еси”...

Так цариця Катерина воювала з тими, хто ставав їй на дорозі. Вся ся подія з непокірним митрополитом дуже обури́ла царицю проти Українців і пімстою до них вона дихала все своє життя.

(Проф. Огієнко: „Українська Культура”).

Шукайте не тільки морального життя, але прями́йте до того, що є понад моральністю. Лев Толстой.